

παιχνίδια

Τετάρτη, 10 Απριλίου 2013

12:50 μμ

Παιχνίδια και διαπόμπευση

Εισαγωγή

Τον καιρό το εκείνο τον παλιό στα χρόνια των ρωμαϊκών αυτοκρατοριών δυτικών και ανατολικών οι λαοί των μεγαλουπόλεων αποτελούνταν από αργόσχολους δημοσίους υπάλληλους, άνεργη πλέμπα, ρακένδυτους ζητιάνους και βαρβάτους καλογέρους και άλλους χαραμοφάηδες. Ζητούσαν άρτων και θεάματα. Αυτό ήταν το σλόγκαν της εποχής. Το ψωμί - παιδεία - ελευθερία ήρθε πολύ αργότερα.

Το θέαμα ήταν ο, τι προσέφερε ο [υπόδρομος](#) : ιπποδρομίες, μονομαχίες, [διαπομπεύσεις](#). Οι διαπομπεύσεις γινόντουσαν όμως και σε δρόμους και πλατειές γιατί δεν απαιτούσαν αγωνιστικό χώρο. Το θέαμα ξεκινούσε από άπλα διασκεδαστικές κοροϊδίες και έφθινε να είναι εμετικό και τρομακτικό. Το δεν υπήρχε κανένα μήνυμα "Απαραίτητη η γονική συναίνεση". Παιδιά, γυναίκες και γέροι παρευρίσκονται και συχνά συμμετείχαν.

Φυσικά, οι [εξορύξεις ματιών](#), οι [κοιμμένες μύτες](#), οι προπηλακισμοί, οι ραβδισμοί και οι ύβρεις άφηναν βαθύτατη εντύπωση στα μικρά Ρωμιόπουλα που άρχισαν να ενσωματώνουν ανάλογες πρακτικές στα ομαδικά παιχνίδια που έπαιζαν στους δρόμους.

Θεωρώ ότι τα πιο πολλά είναι γνωστά και οι μεγαλύτεροι τα παίζαμε κι όλες στους δρόμους όταν είμαστε παιδιά. Λίγοι συνειδητοποιούσαμε ή και συνειδητοποιούμε ακόμη και τώρα την σχέση που είχαν με τη αιμοσταγή διαπόμπευση και όλες της απάνθρωπες εκφάνσεις της. Έτσι δεν περιγραφώ τόσο το παιχνίδι όσο τις ομοιότητες του με την διαπόμπευση.

Μπιζ

Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπύειν αὐτῷ καὶ [περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ](#) καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· Προφήτευσον ἡμῖν τίς ἐστὶν ὁ παίσας σε. καὶ οἱ ὑπηρεταὶ ραπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλον.

Κατὰ Μάρκον 14.65

Η όλη διαδικασία θυμίζει το παιχνίδι που λέγεται μπιζ.

Το παιχνίδι αυτό είναι αρχαιότατο και το όνομά του ήταν «κολλαφίζειν» Βάζουν κλήρο για να δουν ποιος θα τα φυλάει. Εκείνος, που θα του πέσει ο κλήρος, κάθεται σ' ένα σκαμνί ή στέκει σκυφτός και βάζει το δεξί του χέρι κάτω απ' την αριστερή μασχάλη του, κρατώντας την παλάμη ανοιχτή προς τα πάνω, ενώ με το αριστερό του χέρι κρατάει κλειστά τα μάτια του. Οι άλλοι παίκτες στέκονται προς τα αριστερά του κι ένας απ' αυτούς τον πλησιάζει και του κτυπά την ανοιχτή παλάμη κι ύστερα απομακρύνεται, τρέχοντας μαζί με τους άλλους, που όλοι χοροπηδούν γύρω του και στριφογυρίζουν το δάχτυλό τους φωνάζοντας: «Μπιζ! », όπως κάνει η μέλισσα. Αυτός που τα φυλάει, πρέπει να μαντέψει ποιος τον κτύπησε. Αν τον ανακαλύψει, τότε αυτός παίρνει τη θέση του, ειδικά το παιχνίδι συνεχίζεται κατά τον ίδιο τρόπο.

[ΠΗΓΗ](#)

Αυτός που τρώει το ξύλο είναι τυφλός. Τις τρώει και καλείται να βρει ποιος τον έδειρε. Οι πρώτοι αναφερόμενοι είναι οι Ρωμαίοι στρατιώτες που προπηλάκισαν τον Ιησού.

Τυφλόμυγα.

Ο τιμωρημένος φορεί τυφλοπανι όπως ο τότε διαπομπευόμενος. Καλείται να αναγνωρίσει τους συνενόχους του και να τους καταγγείλει για διαπομπευτούν και αυτοί.

Γύρω-Γύρω όλοι

Όλοι περιστρέφονται γύρω από τον Μανώλη^(*). Θυμίζει το χορό και της μπομπής τα μαντήλια. Γυρίζω, **συγυρίζω**, περιάγω σημαίνει διαπομπεύω. Το χέρια πόδια στη γραμμή θυμίζει την ποδοκάκκη. Ο Μανώλης είναι ο διαπομπευόμενος Ιησούς (και καλέσεις το όνομα αυτού Εμμανουήλ). Ο Μανώλης κάθεται στο σκαμνί. Το εδώλιο του κατηγορουμένου. Ακόμα και σήμερα λέμε "Θα καθίσουν στο σκαμνί οι καταχραστές" (Λέμε και εννοούμε θα δικάσουν, θα καθίσουν στο εδώλιο, το σκαμνί του κατηγορουμένου, λέμε αλλά δεν το κάνουμε).

^(*) μαινόλης = έξαλλος, φρενήρης (από το μαινομαι όπως το φαινόλης από το φαίνομαι).

Μπερλίνα

Εδώ ο ίδιος ο τίτλος του παιχνιδιού είναι η διαπόμπευση. Το γαϊδούρι είναι το βασικό μέσον μεταφοράς του διαπομπευόμενου. Το γαιδουροπάζαρο απ' όπου αρυονται οι πληροφορίες για της φήμες εις βάρος της κυρίας Μπερλίνας υποκρύπτει τον Φόρο (αγορά) του Αμαστριανού όπου γίνονταν οι αγοροπωλησίες υποζυγίων και ήταν και ο υπόνομος της Κωνσταντινούπολης, το αποθετήριο κάθε πρώτης ύλης κατάλληλης για πέταμα στον τιμωρούμενο (κοπριές, πατσές, σκατά, ασβόλη, λάσπη).

Αμπάριζα

Οι συλλαμβανόμενοι αμπαρώνονται στη φυλακή μέχρι να λευτερωθούν ανάμνηση των πειρατών και της λείας των λαφύρων και των λύτρων.

Η ελευτεριά είναι όρος του κρυφού: πβ. "φτου ξελευτεριά".

Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες.

Η κάθε ομάδα ορίζει ένα δέντρο ή μια κολόνα για μάνα.

Σκοπός του παιχνιδιού είναι να προστατεύει η κάθε ομάδα τη μάνα της.

Τα παιδιά αποφασίζουν ή βάζουν κλήρο, για το ποια ομάδα θα

θα ξεκινήσει πρώτη. Ένα από τα παιδιά της ομάδας βγαίνει στο χώρο

ανάμεσα από τις μάνες (συνήθως στην αρχή παίζουν πιο αδύνατοι παίκτες)

και παράλληλα βγαίνει και από την άλλη ομάδα ένα παιδί.

Συναντιούνται και προσπαθούν να αγγίξουν ο ένας τον άλλο. Όποιος

προλάβει να χτυπήσει τον άλλο, τον αιχμαλωτίζει και τον οδηγεί στη μάνα

του. Ύστερα βγαίνει ένα παιδί από τη δεύτερη ομάδα και παράλληλα άλλο ένα από τη

πρώτη. Παίζουν με τον ίδιο τρόπο, μέχρι να φτάσουν στον τελευταίο παίκτη. Ο τελευταίος

που μένει, προσπαθεί να προστατεύσει τη μάνα. Από την άλλη ομάδα μπορούν να του

επιτεθούν δύο αντίπαλοι, όχι περισσότεροι.

Μπορεί να προσπαθήσει να ελευθερώσει τους αιχμάλωτους συμπαίκτες του

για να τον βοηθήσουν, με ένα άγγιγμα. Τότε αυτοί φωνάζουν:

"Παίρνω αμπάριζα και βγαίνω και κανένα δεν το λέω."

Μακριά γαϊδούρα

Το κάθισμα στο γαϊδαρο ήταν από τα κυρία συνηθείας της διαπόμπευσης.

Το παιχνίδι παίζεται με δύο ομάδες. Η κάθε ομάδα έχει 5-6 παίκτες. Η πρώτη ομάδα κάθεται σχεδόν κάτω και τα παιδιά της άλλης ομάδας πεδούν ένας ένας στην πλάτη των παιδιών της πρώτης ομάδας. Αν η πρώτη ομάδα δεν πέσει κάτω, τότε κερδίζει. Αν πέσει κάτω, κερδίζει η δεύτερη ομάδα.

Η καμηλα

Δεν ήταν παιχνίδι, αλλά αποκρηατικο εθιμο που εζησε μεχρι προσφατα. Καμηλες χρησιμοποιοωντουσαν αντι για γαιδουρια στις διαπομπευσεις του Βυζαντιου. Μικροι και μεγαλοι εκαναν χαζι το κακομουτσουνο ζωο και τον αναβατη.

Διαπομπεύσεις και κακοποιήσεις στους δρόμους, από τον ερεθισμένο όχλο. Γινόταν περιαγωγή των θυμάτων πάνω σε καμήλες* στο Βυζάντιο στους δρόμους, όπου δέχονταν προπηλακισμούς και χτυπήματα από τον όχλο. 154.149

*) «άνά πάσης τής πόλεως, μεγίστης ούσης... καμήλοις εποχούμενοι και μετέωροι μαστιγούμενοι», (Αρχαίων Μαρτυριών Συναγωγή, Η', 10).

Ο βεζίρης ή τα κότσια

Ο ξυλοδαρμός του κλέφτη δημόσια από τον δήμιο με διαταγή του βεζίρη ήταν διεργασία της διαπόμπευσης.

Περνά - περνά η μέλισσα

Έπιας μορφής απομίμηση του ατιμωτικού θριάμβου. Τα μελισσόπουλα καλούνται να παρελάσουν κάτω από την "αψίδα" σκύβοντας. Ήταν οι τιμούμενοι ηττημένοι που περνούσαν τα ΚΑΥΔΙΑΝΑ ΔΙΚΡΑΝΑ.

Σκορδομυτία

κτύπημα έλαφρόν επί της ρινός δια του δακτύλου, ή των δύο δακτύλων, του μεγάλου και του δείκτου, ένουμένων και απολυομένων επί της ρινός.^{178.432}

Περισσότερο παιχνιδιάρικη χειρονομία παρα παιχνιδι. Συνηθιζονταν στα Επτάνησα. Όμως το καναμε και στο σχολείο στην Αθήνα χωρίς να το ονομαζουμε. Χειρονομία επαπειλουμένης [ρινόπτωσης](#).

Το ίδιο (δια των δύο δακτύλων, του μεγάλου και του δείκτου, ένουμένων και απολυομένων επί του ωτός) γινονταν και στο αυτι .

Το κόψιμο των αυτιών, ήταν ποινή συνοδευτική της διαπομπέυσης , που λέγεται και σήμερα σαν απειλή "θα σου κόψω τ' αυτιά" . Πβλ.

Επώνυμα Κουτσαύτης, Κουτσαυτόπουλος